

Basisstof 1 Biologie is overal**Organismen**

Levende wezens zoals planten, dieren, schimmels en bacteriën

Stofwisseling

Alle chemische (scheikundige) reacties in een organisme

Soort

Organismen die zich onderling kunnen voortplanten en daarbij vruchtbare nakomelingen voortbrengen

Levenscyclus

Alle individuen van een soort doorlopen tijdens hun levensloop dezelfde fasen of stadia (ei, rups (larve), pop, volwassen dier)

DNA

Molecuul dat de erfelijke informatie van een organisme bevat

Cel

Een grotere biologische eenheid en een hoger organisatieniveau dan een molecuul; alle organismen bestaan uit een of meer cellen

Organellen

Onderdelen van een cel met een bepaalde functie

Weefsel

Een groep cellen met dezelfde vorm en functie

Orgaan

Deel van een organisme met een specifieke bouw en functie

Orgaanstelsel

Aantal organen dat samen een bepaalde functie uitoefent

Populatie

Groep individuen van dezelfde soort die in een bepaald gebied leeft en zich onderling voortplant

Levensgemeenschap

Alle verschillende populaties die in een gebied samenleven

Ecosysteem

Min of meer begrensd gebied met bepaalde eigenschappen. Zowel de levende als de niet-levende natuur in dat gebied maakt deel uit van het ecosysteem

Basisstof 2 Organellen, weefsels en cellen**Tussencelstof**

Bij veel weefsels liggen de cellen niet direct tegen elkaar aan, maar komt tussencelstof voor. Het soort tussencelstof hangt samen met de functie van het weefsel

Basisstof 3 Plantaardige en dierlijke cellen**Celmembraan**

Buitenste laag van een cel die het inwendige van de cel, het cytoplasma (celplasma), scheidt van het milieu buiten de cel

Cytoplasma (celplasma)

Inhoud van de cel die bestaat uit het grondplasma met daarin allerlei organellen, ook celplasma genoemd

Celkern

Organel in het cytoplasma dat omsloten is door het kernmembraan en DNA bevat

Vacuole

Blaasje gevuld met vacuolevocht in het cytoplasma; veel plantaardige cellen bevatten een grote centrale vacuole

Plastiden

Organellen in plantaardige cellen waarvan verschillende typen bestaan: bladgroenkorrels, chromoplasten en leukoplasten

Bladgroenkorrels

Plastiden die groene kleurstoffen bevatten, ook chloroplasten genoemd

Bladgroen

Groene kleurstoffen in chloroplasten

Celwand

Stevig laagje om een plantaardige cel heen dat niet tot de cel behoort (is tussencelstof)

Basisstof 4 Organellen**Chromosomen**

Lange moleculen DNA

Erfelijke eigenschappen

Informatie die de bouw en functie van een cel bepaalt

Endoplasmatisch reticulum

Een uitgebreid netwerk van membranen die holten en kanaaltjes vormen dat zich in het cytoplasma bevindt

Ruw endoplasmatisch reticulum

Endoplasmatisch reticulum waarbij zich ribosomen op de membranen bevinden

Ribosomen

Kleine bolvormige organellen die eiwitten produceren met behulp van de informatie die is vastgelegd in het DNA

Golgisysteem

Opeengestapelde platte membranen in het cytoplasma waarin eiwitten worden bewerkt totdat ze hun definitieve vorm hebben

Exocytose

Afsnoeren van blaasjes door het celmembraan om stoffen naar buiten de cel te transporteren

Lysosomen

Afgesnoerde blaasjes van het golgisysteem met eiwitten (enzymen) die in de cel blijven; na versmelting met een ander blaasje kunnen de enzymen de eiwitten in dit blaasje verteren

Enzymen

Eiwitten die stoffen kunnen afbreken

Mitochondriën

Bolvormige organellen met dubbele membranen waarin met behulp van zuurstof energie wordt vrijgemaakt die tijdelijk is opgeslagen in ATP

ATP

Moleculen die worden gemaakt in de mitochondriën en de belangrijkste energieleverancier zijn voor processen in de cel

Glucose

Een vorm van suiker

Fosfolipiden

Een fosfolipidemolecuul is een vetachtige stof

Membraaneiwitten

Eiwitten in het celmembraan; spelen vaak een rol bij het transporteren van stoffen in en uit de cel

Trilhaar

Een lange zweephaar die een functie kan hebben bij de voortbeweging van een cel of bij de verplaatsing van stoffen langs de cel

Endocytose

Het afsnoeren van blaasjes door het celmembraan om stoffen in de cel op te nemen

Endosoom

Blaasje dat zich afsnoert van het celmembraan

Basisstof 5 Transport door membranen**Diffusie**

Verplaatsing van een stof van een plaats met een hoge concentratie naar een plaats met een lage concentratie van die stof

Semipermeabel of selectief permeabel

Een membraan waar kleine moleculen wel doorheen kunnen, maar grote moleculen niet

Osmose

Diffusie van water door een semipermeabel membraan

Osmotische waarde

De concentratie aan opgeloste stoffen van een oplossing

Isotoon

Oplossing waarvan de osmotische waarde gelijk is aan de osmotische waarde van het cytoplasma in een cel

Hypotoon

Oplossing waarvan de osmotische waarde lager is dan de osmotische waarde van het cytoplasma in een cel

Hypertoon

Oplossing waarvan de osmotische waarde hoger is dan de osmotische waarde van het cytoplasma in een cel

Turgor

De druk op de celwand in een plantaardige cel

Plasmolyse

Het loslaten van het celmembraan van de celwand

Passief transport

Transport waarvoor geen energie nodig is

Transporteiwitten

Eiwitten die specifieke moleculen kunnen binden en transporteren door het membraan

Actief transport

Transport van stoffen waarvoor energie (omzetting ATP) nodig is

Basisstof 6 Natuurwetenschappelijk onderzoek

Geen begrippen